

Література:

1. Загальна декларація прав людини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
4. Дженіс М., Кей Р., Бредлі Е. Європейське право у галузі прав людини. Джерела і практика застосування. Київ. АртЕк. 1997. С. 3.
5. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
7. Указ Президента України «Про введення воєнного стану» № 64/2022 від 24.02.2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
8. UKRAINE: NOTIFICATION UNDER ARTICLE 4. URL: <https://treaties.un.org/doc/Publication/CN/2022/CN.65.2022-Eng.pdf>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-314-2-36>

JUDICIAL PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS IN A LEGAL REGIME OF MARTIAL LAW

СУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ В ПАРАДИГМІ ІНСТИТУЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Zagurskyy O. V.

*PhD, Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Law and Public Administration
Higher Education Institution
"King Danylo University"
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

Загурський О. Б.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права
та публічного управління
ЗВО «Університет Короля Данила»
м. Івано-Франківськ, Україна*

Хоча права людини становлять основу верховенства права, вони не є тотожними законності та іноді навіть суперечать правильним законам, часто-густо порушуючи їх. Хоча права на соціальний захист є, права людини не є синонімом соціальної рівності. Перерозподіл є лише одним

із засобів досягнення головної мети соціальних прав, а це не стільки рівні умови життя для всіх громадян, скільки основна економічна безпека. Усі ці інші цінності є важливими і законними цілями соціальної політики. Однак вони переслідуються по-різному, ніж у випадку з правами людини.

Реалізація таких цінностей, як економічний прогрес, загальне благо, рівність та соціальна справедливість найчастіше залишається в межах політичного процесу в рамках парламентських процедур. Це питання політичного рішення, чи буде суспільство стикатися з більшою інфляцією чи більшим рівнем безробіття. Справа в політичному рішенні чи віддає перевагу суспільство недержавній благодійності. Це питання політичного рішення, чи буде суспільство обирати державну систему охорони здоров'я чи просто державну систему приватного страхування.

Так само в кожному суспільстві є місце для колективних дій та захисту груп інтересів, хоча права людини не є колективними правами і не є ідентичними захисту інтересів.

Наявність розробленого каталогу прав людини в сучасних основних законах є явищем, характерним не лише для повністю демократичних держав. Кількість свобод і прав, які конститууються на конституційному рівні, може змінюватися.

Держави-учасниці міжнародної угоди зобов'язують мінімум щодо держав, які їх ратифікують, що є зараз досить вагомим каталогом захищених прав. Однак створення правозахисної системи слід вважати недостатнім. Для фізичної особи найважливіше – це можливість використання законних засобів, за допомогою яких можна буде реалізувати свої права чи захистити їх.

У той же час ці заходи повинні бути відомі індивіду, легкодоступні, ефективні, і використання їх не повинно бути пов'язане з можливістю піддавати індивіду будь-яких недуг або санкцій у цьому відношенні. Уже в Факультативному протоколі до Міжнародного пакту про особисті та політичні права, який був ратифікований Польщею 23 березня 1976 року, дозволив громадянам подавати повідомлення про порушення їх прав до Комітету ООН з прав людини в Женеві.

З іншого боку, Європейська соціальна хартія запровадила систему колективних скарг профспілок та неурядових організацій. Проривом стало запровадження громадянином можливості міжнародних звернень, наприклад, до Європейського суду з прав людини у Страсбурзі або Комітету з прав людини в Женеві.

Основна функція судів – охорона прав і свобод людини і громадянина. Це можливо реалізувати завдяки відокремленню судів за принципом поділу влади, що є прикладом їх незалежності. Немає сумніву, що законодавча, виконавча та судова влада в демократичній державі, що управляється законом, повинна бути відокремлена.

Однак слід зазначити, що відносини між судовою владою та кожною з інших органів влади різні. Вимога відокремити владу означає, серед іншого, що кожен з трьох органів повинен мати матеріальні

компетенції, що відповідають їх суті, і що більше – кожен з трьох органів повинен підтримувати певний мінімум компетенції, що визначає виключно поведінку цього буття» [1].

«Що стосується судової влади, мінімум полягає у здійсненні правосуддя вільно від будь-якого втручання несудових органів (для судової влади важливо здійснювати її виключно судами, а інші органи влади не втручатися в ці дії чи участь у них)» [2].

«Вираз незалежності та відокремленості, про які йдеться у ст. 173 абзац 2 Конституції, в т.ч. встановлена законом несумісність судових посад з мандатом члена парламенту чи уряду. З цієї точки зору, має бути занепокоєння, наприклад, практика суддів, які виконують різні функції в державній адміністрації, зокрема, використовують їх у структурах Міністерства юстиції, але не може розглядатися як порушення цього ядра незалежності та окремості будь-якої форми нагляду з боку уряду над адміністративною стороною судів. Однак він завжди повинен бути вираженням принципу врівноваження влади, але тільки поза сферою діяльності суддів (пункт 1 статті 178 Конституції)» [3].

Одним із елементів принципу поділу влади та основ побудови демократичної правової держави є принцип незалежності суддів. Його відсутність особливо помітна і має негативні наслідки в авторитарних та тоталітарних режимах.

Посилання на цей принцип можна знайти в міжнародних документах, а точніше в Основних принципах незалежності судової влади, де після посилання на зміст Загальної декларації прав людини було зазначено, що члени судової влади та інші громадяни мають право вільно говорити, об'єднуватися та накопичують із застереженням, що при здійсненні цих повноважень судді захищають гідність посади, яку вони обіймають, а також неупередженість та незалежність судової влади.

Це правило стосується лише рішень суддів, пов'язаних із здійсненням судової діяльності, і означає, що суддя, приймаючи рішення, видаючи судові рішення, не є зв'язаний волею будь-якої інституційної сутності. Іншими словами, ніхто не може виносити рішення судді. З точки зору предмета, правило незалежності суддів характеризується тим, що на суддів поширюються лише Конституція та закони України.

З точки зору правової діяльності Конституційного Суду України, незалежність судових органів є однією із основ демократичної верховенства права і завжди намагалася гарантувати її в демократичних системах. Відсутність судової незалежності в свою чергу була характерною для країн з тоталітарними чи авторитарними режимами.

Отже, на сьогоднішній день судова практика захисту прав і свобод людини потребує внесення до Конституції України та законодавства у сфері прав людини України норм, які б гарантували прийняття законів термінової дії для забезпечення інформаційних прав і свобод людини і громадянина від загрози, по яких законодавство ще не сформоване.

Закони термінової дії передбачені конституційними нормами країн Європейського Союзу.

Література:

1. Лисенков С. Л., Таранов А.П. Гарантії прав та свобод людини і громадянина. Юридична енциклопедія: В 6 т. Редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Т. 1: А-Г. К.: «Укр. енцикл.», 1998. 672 с.

2. Скрипнюк О.В. Конституційне право України: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Ін Юре, 2010. 672 с.

3. Омбудсман – незалежний, об'єктивний, незручний? URL: https://zmina.info/columns/ombudsman__nezalezhnij_objektivnij_nezruchnij. (дата звернення: 17.05.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-314-2-37>

JUDICIAL CORRUPTION: A SENTENCE FOR AN OFFICIAL OR A SENTENCE FOR THE STATE?

СУДОВА КОРУПЦІЯ: ВИРОК ПОСАДОВЦЮ ЧИ ВИРОК ДЕРЖАВІ?

Kolosov I. V.

*Dr hab. (in Poland),
PhD in Law (in Ukraine),
Reviewer of International Journal
of Law and Society,
Science Publishing Group Inc.
New York, USA*

Колосов І. В.

*доктор права габілітований
(Республіка Польща),
доктор філософії з права (Україна),
рецензент наукового
фахового видання
«International Journal
of Law and Society»,
Science Publishing Group Inc.
м. Нью-Йорк, Сполучені Штати
Америку*

1. Корупція – це слово іншомовне: *corruptere* латиною означає псувати [1]. Корупція псує державний механізм, перетворюючи його на ринок, бордель, приватну кав'ярню.

2. Корупція судова – це псування такого роду і масштабу, яке здатне знищити суверенітет держави за лічені роки, перетворивши її на маріонетку, ляльку, таке псування, що призводить до розмиття меж між публічним і приватним інтересом і таке, що перетворює публічно-управлінський механізм на олігархічно-кишеньковий.